

Metodika

Stěhování (migrace) je prostorové přemísťování osob přes administrativní hranice územní jednotky spojené se změnou bydliště a to buď na území ČR (vnitřní stěhování) nebo přes hranice ČR (zahraniční stěhování). Demografická statistika ČR pokládá za vnitřní stěhování změnu trvalého bydliště z obce do obce v ČR nebo v Praze z jednoho urbanistického obvodu do jiného. Předmětem zájmu této publikace je pouze vnitřní stěhování a to bez stěhování mezi urbanistickými obvody v Praze.

ČSÚ sleduje počet případů stěhování, nikoli počet stěhujících se – někteří se mohli stěhovat dvakrát nebo vícekrát.

Až do roku 2004 (včetně) se údaje o stěhování získávaly agregací statistických hlášení o stěhování (Obyv 5-12 – viz příloha), zaslaných vykazující jednotkou Českému statistickému úřadu. Pro stěhování občanů ČR byla vykazující jednotkou ohlašovna pobytu v obci, do které se občan přistěhoval. Od roku 2005 přebírá ČSÚ údaje o stěhování obyvatelstva z Ministerstva vnitra – informačního systému evidence obyvatelstva a to podle zákona 133/2000 Sb. O evidenci obyvatelstva.

O stěhování cizinců poskytoval údaje příslušný okresní orgán Cizinecké a pohraniční policie. Do roku 2000 bylo sledováno stěhování cizinců, kteří měli v ČR trvalé bydliště. Od roku 2001 se vykazuje migrace i za cizince pobývajících v ČR na základě udělení víza nad 90 dnů pobytu, kteří se na našem území zdržují déle než rok a osob s uděleným azylem. Od poloviny roku 2004 je stěhování (i vnitřní) cizinců poskytováno Ředitelstvím služby cizinecké a pohraniční policie, které vede evidenci pohybu a ČSÚ tuto evidenci předává, ale již bez některých položek, které byly na výkaze Obyv 5-12.

Z prostorového hlediska jsou uváděny údaje za současné kraje a okresy, to znamená že všechny údaje (to je za období roků 1991-2004) jsou přepočteny na územní strukturu platnou k 1. 1. 2005. Dále obsahuje publikace údaje o migraci za obvody obcí s rozšířenou působností a to za období roků 1995-2004.

Praha je hodnocena mezi kraji, okresy (pro zajištění úhrnu okresů na republikové údaje) i obcemi. Z uvedeného vyplývá i specifická situace Prahy jako kraje. Na rozdíl od ostatních velkých měst, není výměna obyvatelstva s okolím vnitrokrasá (Praha vnitrokrasá stěhování ve zde vymezeném smyslu nemá), ale mimokrassá. Ve všech třech územních pohledech je v textu uváděna název Praha, i když jako kraj má název Hlavní město Praha. Mezi okresy jsou uváděna i města Plzeň, Brno a Ostrava, neboť v územním členění jsou postaveny na úroveň ostatních okresů.

V publikaci použité označení „české“ a „moravské“ kraje je míněno jen jako přibližné rozlišení při zařazení do území podle krajského města (s vědomím určité nepřesnosti jsou označeny za moravské dle krajského města i Moravskoslezský a Olomoucký kraj i když část jejich území je Slezsko).

Pro rozlišení pohybu do nebo z určité územní jednotky je použito termínů přistěhovalí a vystěhovalí.

Obrat stěhování (někdy "hrubá migrace") je úhrnem přistěhovalých a vystěhovalých za stanovenou územní jednotku za určité období, zpravidla za kalendářní rok. Za kraj je obratem migrace součet počtu přistěhovalých do kraje a vystěhovalých z kraje, obdobně tak za okres nebo za obec. Rozdíl mezi přistěhovalými a vystěhovalými tvoří přírůstek (úbytek) stěhování nebo migrační saldo. Index efektivnosti migrace vyjadřující poměr salda k obratu.

Objem stěhování je počet případů stěhování uvnitř daného územního celku (do něhož se nezapočítává stěhování přes hranice územního celku). Za ČR je objemem vnitřního stěhování součet případů stěhování mezi všemi obcemi ČR. Obdobně za kraj nebo za okres se do objemu vnitřního stěhování započítává součet případů stěhování mezi obcemi v kraji (v okrese).

Publikace obsahuje v přílohové části jen vybrané údaje. Na Českém statistickém úřadě jsou k dispozici podrobnější údaje členící přistěhovalé, vystěhovalé a migrační saldo podle věkových skupin, podle pohlaví a podle různých prostorových vymezení. Tato data umožňují další, ještě podrobnější, analýzy.